

MATAJUR

GLASILO SLOVENCEV V VIDEMSKI POKRAJINI

NAROČNINA :
Za Italijo: polletna 600 lir -
letna 1000 lir - Za inozemstvo:
polletna 800 lir - letna 1500 lir
Oglas po dogovoru.
Posamezna številka 50 lir

Leto XVII - N. 20 (357)

Udine, 30. novembra 1966

Izhaja vsakih 15 dni

V HRIBIH SO POTREBNI DOBRIH CEST, ŠOL, NOVIH HIŠ IN VIROV DELA

Če hočemo v Beneški Sloveniji ustvariti baze za ekonomsko obnovo, moramo v prvi vrsti ojačiti zveze z dobro cestno mrežo - Zelo velike koristi bi lahko imeli tudi v važnem turističnem sektorju

Problem cest, ki so vedno najbolj praktično sredstvo za povezavo ene vasi z drugo, ostane za naše kraje vedno važen. Ta problem je pa tesno povezan s problemom gradbeništva — gradnja novih hiš in po-pravilo starih, ki niso samo nezdruge, ampak tudi nevarne — in ustvaritvijo primernih virov dela, da se na ta način zaustavi emigracija, zaradi katere se nadaljujejo praznitja naše vasi.

Posebno na gorskem ozemlju, ki se v primerjavi z ravninskim in podgorskim nahaja v slabšem položaju, zavidi od problema cest ekonomski in socialni razvoj.

Razumljivo je, da bi izboljšanje cestne mreže — resnična ureditev že obstoječih cest (razširitve, odstranitev ostrih ovinkov, asfaltiranje, obcestne ograje na nevarnih krajih) — tudi mnogo pripomoglo k hitremu turističnemu razvoju. Naši kraji so namreč polni atrakcij: prekrasne panorame, Završke jame, znamenita zgodovinska Landarska jama in one, ki jih še raziskujejo jamarji nad Landarjem, v občini Brdo, v Gorenjem Mersinu v občini Podbonesec in v Kraju pri Dreki, svež zrak in dobra pitna voda, idealni kraji za letovanje, srednjevješki zaselek Stare gore itd. Da bi se razvil turizem pa so seveda potrebni tudi primerni gostinski obrati.

Poleg zgodovinskih, umetniških in kulturnih atrakcij pa more Beneška Slovenija pokazati turistu še druge zanimivosti, med temi gradove, stare cerkve, izvire rek in čudovite razglede.

V teh zadnjih letih se je sicer tu in tam nekaj napravilo, toda več kot kakšno cesto so zapustili, potem ko so jo pričeli popravljati, zaradi pomanjanja sredstev. Ceste

so slabe tudi zaradi tega, ker je premalo cestarjev, da bi jih vzdrževali. V nekaterih občinah, ki imajo razsežno cestno mrežo, imajo samo enega cestarja, kar seveda še zdaleka ni dovolj, da bi bile ceste v redu.

In ne smemo pozabiti poljskih poti, katere so tudi potrebne za lokalni in splošni ekonomski razvoj, kajti tudi te so skoraj povsod zanemarjene in več kot kakšna polnoma zaučena.

Stanje cest v Beneški Sloveniji se je poslabšalo zadnja leta tudi zaradi neurij, ko so vode narastle, prestopile bregove in jih poplavile. Za popravilo te škode so sicer nekoliko prispevale država, dežela in pokrajina, a vse to v zelo mali meri.

Vedno v zvezi s cestami, bi bilo nujno potrebno, poleg izboljševalnih del, povezati med seboj in z dolino z dobrimi cestami vse vasi in zaselke Beneške Slovenije.

Da je stanje tako kot smo ga opisali, nam potrjuje korak županov iz Sredenj in Grmeka, ki sta šla k dejelnemu prisedniku za javna dela dr. Masuttu in ga prosila, da bi se zanimal, da bi dežela dala kak pri-spevek za popravilo cest, napeljavno kanalizacije, vodovoda itd.

Drug dokaz, da vemo kakšno je stanje v Beneški Sloveniji, je sestanek županov čedadskoga okraja v Čedadu. Tega sestanka sta se udeležila tudi predsednik dejavnih vlade dr. Alfredo Berzanti in predsednik za kmetijstvo adv. Comelli, ki je iz naših krajev in torej dobro pozna lokalne potrebe.

Na tem sestanku so na široko obravnavali trenutne potrebe posameznih občin in kaj je treba ukre-

niti, da se gospodarstvo še bolj ne poslabša, kajti v tem primeru bi bile posiedice še hujše tako za posameznike kot za skupnost.

Zaenkrat so tu seveda le besede, načrti in velike obljube, posebno če pomislimo kako visoke osebnosti

so jih dale. Kljub temu pa ljudje Beneške Slovenije zaupajo, da bo izpolnjenih vsaj del teh obljub in da bodo mogli reči, da je toliko pričakovana ura ekonomskega in socialnega preporoda naše zemlje končno napočila.

V TAVORJANI SO VOLILI

Izvoljena dva iz Mažerol

Pri občinskih volitvah v Tavorjani, ki so se vršile dne 27. t.m., da so obnovili občinski svet, so dobili sledeče rezultate:

Krščanska demokracija (D.C.) 771 glasov;

Avtonomija in obnova (P.C.I. in P.S.I.U.P.) 247 glasov;

Združeni socialisti (P.S.I. in P.S. D.I.) 247 glasov.

Ker gre v tem primeru za večinski in manjšinski sistem volitev in ne proporčni, kajti tavorjanska občina šteje manj kot pet tisoč prebivalcev, pripada večina (12 svetovalcev) listi Krščanske demokracije in manjšina (3 svetovalci) listi stranke Združenih socialistov, ker je ta dobila več preferenčnih glasov.

Čeprav je lista Avtonomija in obnova prejela enako število glasov kot lista Združenih socialistov, so prišla v poštev zato, ker je dobila premajhen količnik preferenčnih glasov.

Naj še enkrat povemo, da so tokrat izvolili samo 15 svetovalcev namesto 20, ker se je v teh zadnjih štirih letih znatno skrčilo število prebivalstva in kakor izgleda se bo emigracija, na žalost, še nadaljevala.

Med izvoljenimi na listi Krščanske demokracije sta tudi dva zastopnika slovenskih vasi in sicer Mirello Macorig in Basilio Spelat;

katerima želimo, da bi jima bila zaupana odgovorna mesta (odborništvo ali pa suplenca), da bosta mogla s tega mesta čim bolj koristiti slovensko govorčevemu prebivalstvu.

Tu spodaj podajamo imena izvoljenih občinskih svetovalcev in število glasov, ki jih je dobil vsak posamezni kandidat pri volitvah, ki so se vršile dne 27. novembra. Imena zastopnikov slovenskih vasi so tiskana z razprtimi črkami.

LISTA ŠT. 3

	Glasov
1 COMELLI Paolo	877
2 BORLINI Luigi	831
3 MUSONI Ennio	820
4 MILOCCO Maria	810
5 PICCARO Giuseppe	808
6 MACORIG Mirello	806
7 FRACASTORO Erminio	804
8 BENATI Dolfo	800
9 PETRIS Antonio	797
10 SABBATINI Sergio	795
11 SPELAT Basilio	794
12 PALUZZANO Ernesto	793

LISTA ŠT. 1

13 TOSOLINI Giordano	291
14 CORMONS Angelo	289
15 TOFOLETTI Angelo	288

Še korak naprej

Vsekakor predstavlja imenovanje monsignorja Pizzonija, doma iz Orsarie pri Čedadu, po rodu Furlana, za pomožnega škoфа pri videmski nadškofiji pozitiven korak naprej, tako v smislu sklepa vatikanskega koncila o pravici vernikov, da se poslužujejo bogoslužja v domačem jeziku kot tudi v smislu italijanske republikanske ustawe, ki jamči narodnostnim manjšinam v Italiji uporabo domačega jezika v javnosti, šolah in cerkvi. V tem smislu pozdravljamo Slovenci videmske pokrajine, ki sodimo prav tako pod videmško nadškofijo, razumevanje videmskega nadškofa Zaffonata za furlansko manjšino v naši pokrajini, ker je bil s tem storjen prvi korak k priznavanju furlanske manjšine pri nas.

Pridobitev furlanske manjšine, za zdaj sicer izključno na cerkvenem področju, pa vrliva tudi Slovencem videmske pokrajine upanje, da nadškof Zaffonato ne bo ostal samo na pol poti. Če je namreč z imenovanjem pomožnega škoфа, Furlana monsignorja Pizzonija furlanska manjšina dobila priznanje in možnost bogoslužja v svojem jeziku, z njegovim imenovanjem pa tudi uradno cerkveno priznanje o njenem obstoju, potem lahko logično in upravičeno upamo, da bo nadškof Zaffonato naredil še korak naprej in v svoji nadškofiji postavljal, oziroma imenoval še slovenskega pomožnega škoфа. Tako bi videmska nadškofija morda najbolje izpričala dosledno in demokratično izvajanje sklepov vatikanskega koncila, ki velja za vse katoliške škofije in nadškofije po vsem svetu.

Ni namreč treba spet in znova poudarjati, da v videmski pokrajini živijo Slovenci, da jih tudi ni tako malo in da še danes ne uživajo osnovnih in temeljnih nacionalnih pravic. Če država kot tako še ni uvidela, kljub lepim in pozitivnim ustavnim načelom, vso upravičenost slovenske manjšine v videmski pokrajini, lahko upamo, da bomo morda prav pri cerkvenih oblasteh prej naleteli na razumevanje in podporo v tem smislu. Z imenovanjem slovenskega pomožnega škoфа v videmski nadškofiji bi bil namreč storjen prvi korak v tej smeri, potrjeno bi bilo načelo vatikanskega koncila o domačem jeziku v cerkvi, hkrati pa bi vse to morda prispevalo tudi k temu, da bi laična, republikanska država sledila zgledu katoliške cerkve, ki je prav z imenovanjem furlanskega pomožnega škoфа pokazala polno razumevanje za Furlane v naši pokrajini.

Zato Slovenci v videmski pokrajini z veseljem sprejemamo na znanje vest o imenovanju furlanskega pomožnega škoфа, hkrati pa iskreno želimo monsignoru Pizzoniju mnogo uspehov in dobrih želja na novem mestu v korist Furlanov in vseh prebivalcev videmske pokrajine.

15 dni v svetu

Je že tako, da se dogodi na mednarodnem održujočem filmsko hitrostjo in je težko med množičo doganjajev včasih izbrati prav najpomembnejše dogodke. Vendar so se v zadnjih petnajstih dneh prijetili trije tako pomembni dogodki, da je vredno posebej in na kratko poročati o njih.

Prvič je tukaj četrta atomska eksplozija, ki so jo bili izvedli na Kitajskem 27. oktobra. Sama eksplozija bi ne bila nič posebnega, če bi je Kitajci ne opravili na nenavadni način: atomsko bombo so namreč izstrelili z raketo srednjega dometa in s tem dokazali, da se njihova raketen teknika razvija z neverjetno naglico. Hkrati pa nam takšen način eksplozije priča, da so Kitajci znatno napredovali tudi v tehniki atomske bombe, saj so moralni z raketo izstrelitev atomsko bombo precej zmanjšati in tehnološko izpopolniti. S svojim četrtem atomskim poskusom pa so Kitajci naposlед tudi dokazali, da so trenutno tretja atomska sila na svetu, saj so s tem prehiteli celo Francijo, ki je mnogo pred njimi začela svojo tekmo v atomski oborožitvi.

Hkrati pa ti atomski dogodki znova opozarjajo, da je treba Kitajski zagotoviti mesto v Organizaciji združenih narodov, saj izolacija tako velikanske države samo pospešuje njene agresivne namene.

Drugi pomembni dogodek je vsekakor sestanek »afriške vrha» v Adis Abebi. Tu so se namreč zbrali številni šefi neodvisnih afriških dežel, da bi v okviru svoje Organizacije afriške enotnosti razpravljali o perničkih problemih črnega kontinenta. Šefi neodvisnih afriških dežel so se strinjali predvsem v tem, da morajo še nadalje poostreni borbo proti kolonializmu na svoji celini in poskrbeti za nemoten in uspešen gospodarski razvoj svojih dežel.

Tretji veliki dogodek zadnjih petnajstih dneh pa je vsekakor proslava 49. obletnice velike oktobrske socia-

listične revolucije v Sovjetski zvezji. S tradicionalno vojaško parado na Rdečem trgu so 7. novembra sovjetski narodi in celotno napredno človeštvo proslavili veliki datum v zgodovini socialističnega gibanja na svetu, saj je bil 7. november pred 49. leti signal za borbo proti kapitalizmu. Zanimivo pa je tudi to, da je bilo ob tej obretnici slišati iz ust najvišjih sovjetskih predstavnikov tudi naslednjo misel: »Sedanja politika sovjetske partije je preprosta in razumljiva. Nikomur ne dovoljujemo vmešavanja v naše notranje zadeve. Odločno se bomo borili proti vsakršnemu imperialističnemu vmešavanju v zadeve drugih dežel. Hkrati pa drugim ne želimo vsljevati svoje ureditve.«

Iz Zahodne Nemčije pa je pred kratkim prišla vne-mirjava vest: že drugič v štirinajstih dneh so namreč na volitvah v pokrajinske skupščine, to pot na Bavarskem, prvič po nemškem porazu dobili sedeže neonacisti - pripadniki nacionalnodemokratske stranke, v kateri so našli zatočišče številni bivši hitlerjevi in nacisti. Z osmimi sedeži v hessenskem parlamentu in petnajstimi sedeži v bavarskem dejavnem parlamentu neonacisti sicer ne predstavljajo še neposredne nevernosti, vendar že sam njihov prihod na politični oder iz mračne ilegale dovolj zgovorno priča, da nacizem, kajib vojaškemu porazu pred dobrimi dvajsetimi leti v Zahodni Nemčiji še ni mrtev. Vendar je žalostno, da je bila reakcija na pojiv neonacizma v Nemčiji močnejša in odločnejša v tujini, zlasti v Franciji, kot pa v Nemčiji sami. Vsekakor je legalni pojiv neonacizma na političnem održu Zahodne Nemčije znamenje, da nekaj ni v redu z zahodnonemško demokracijo in da bodo tamkajšnje demokratične sile morale storiti še mnogo, da bosta Evropa in ves svet verjeli, da je neonacizem in kar je z njim v zvezi zares dokončno mrtev in premagán.

Star mož, ki obdeluje nehvaležno zemljo. Vsi mladi fantje in dela zmožni možejo odšli po svetu, ker na domačih tleh ni mogoče zaslužiti vsakdanjega kruha

Iz Nadiške doline

Čedad

Nove ljudske hiše

V kratkem bodo zgradili v Čedadu nove ljudske hiše, za kar je bilo že nakazanih 75 milijonov lir. Gradnjo je prevzel »Avtonomni inštitut za gradnjo ljudskih hiš« iz Vidma. V načrtih je gradnja še večih takih hiš za delavce.

Demografsko gibanje

Število prebivalstva v čedadski občini se je meseca oktobra zvišalo za 24 enot v primerjavi z mesecem septembrom. Sedaj šteje čedadsko občino 10.844 ljudi, od teh 5237 moških in 5607 žensk. Meseca oktobra se je rodilo 14 otrok, umrlo je 7 oseb, porok je bilo 11, v občino se je priselilo 53 oseb, izselilo se jih je pa 36.

Pobiranje davkov

Čedadsko davkarija je te dni dolila koledar kdaj bo pobiral davke v posameznih občinah, ki je sledič za naše kraje: 6. decembra v Subidu, 9. in 12. v Fojdi, 13. v Ahtnu, 14. v Prapotnem in Starem Mlinu in 20. decembra v Tavorjani.

Sv. Peter Slovenov

Razširili bodo dom onemoglih

Na sestanku v Čedadu, ki so se ga pred nedavnim udeležili župani Nadiške doline, »pedemontane« in predstavniki dežele, so med drugim razpravljali, naj bi razširili dom za onemogle »G. Sirc« v Sv. Petru ob Nadiži. Prav te dni je prišlo na občino sporočilo, da je dežela predlog sprejela in da se bo moglo zgraditi poleg sedanjega doma še en paviljon za premožnejše upokojence.

Za prva dela se predvidevajo stroški 60 milijonov lir, ki jih bo krila v celoti dežela Furlanija-Julijnska Krajina.

Nesreča Hišna gospodinja Antoina Petrič iz Gorenjega Brnasa se je zelo močno urezala v prst leve roke in je zaradi tega morala v bolnico. Ozdravila bo v desetih dneh.

Sv. Lenart

Smrtna kosa

Dne 18. t.m. je umrla po dolgi in hudi bolezni Bernarda Domenis poročena Feletič iz Čemurja. Njenega pogreba se je udeležila izredno velika množica ljudi, kajti gospa Bernarda Domenis je bila poznana daleč naokoli. Svojcem nepozabne pokojnice izrekamo naše iskreno sožalje.

Padla je po zmrznjeni poti

Komaj je potkal prvi mraz na

Podbonesec

»Diana« jim je bila naklonjena

Preteklo nedeljo so imeli naši lovci izredno veliko srečo na lov.

Iz Kanalske doline

Višarji privabljajo romarje in turiste

Oktobra meseca se je za letos uradno zaključilo romanje na Višarje, ki so eno največjih in najznamenitejših slovenskih svetišč in tudi najvišja božja pot, saj leži nič manj kot 1780 metrov visoko. Sedaj vodi gori že nekaj let žičnica in se hitro pride na vrh gore, kjer stoji prav blizu svetišča tudi moderno urejen hotel, zato niso Višarji samo božja pot, ampak tudi izredno privlačna smučarska točka.

Letos je žičnica prepeljala na Višarje okoli 70.000 romarjev in turistov in od teh jih je bilo več kot dve tretjini Slovencev. Ob nedeljah, pa tudi med tednom, smo lahko videli številne avtomobile in avtobuse iz najrazličnejših krajev Slovenije, Koroške pa tudi iz Beneške Slovenije. Semkaj radi zahajajo posebno tisti, ki se žele po slovensko izpovedati. Še do nedavnega so hodili beneški Slovenci k spovedi k patru Ožboltu na Staro goro pri Čedadu, ki je edini znani slovenski v tem tudi zelo znamenitem svetišču. Sedaj pa tudi tega ni več, ker so ga premestili v Trst. To je velika škoda, ker marsikateri je prav na Stari gori dobil duhovno tolazo, če je že ni mogel dobiti v domači cerkvi.

Letos so na Višarjih napravili več velikih del. Med drugim so tudi prekrili streho svetišča in ometali stene in zvonik.

Trbiž

Iz občinske seje

Na zadnjem občinskem svetu so med drugim sprejeli sklep, da bodo izvedli za skoraj pol milijarde javnih del. V prvi vrsti naj poudarimo, da bodo zgradili 14 stanovanj, izpopolnili vodovodno mrežo v Rajblju, napeljali novo kanalizacijo v Trbižu, uredili in asfaltirali notranje ceste v Trbižu in okoliških vaseh, dogradili srednjo in strokovno šolo v Trbižu, popravili vodovod pri Sv. Antonu in v Rutah, uredili cesto, ki vodi k jezerom, zgradili športno igrišče v Rajblju, Beli peči in Kokovem in uredili smučišča na Prešniku.

Ob koncu seje so tudi sklenili, da bodo zaprosili, da bi bila občina Trbiž vključena v seznam krajev, kjer je neurje 4. novembra tega leta povzročilo ogromno škodo.

Koncert ljubljanske opere za poplavljence

Člani ljubljanske opere bodo v kratkem priredili v Trbižu koncert opernih arij v korist poplavljencev v Italiji. Uprizorila bo dve predstavi iz Smetanove »Prodane neveste«. Pričakuje se, da se bo občinstvo odzvalo številno.

Prapotno

Izredno plodna žena

Še do nedavnega so razni časopisi mnogo pisali o Jožefu Jusiču iz Klenja v špeterskih občini, ki je dočakal 105 let starosti, sedaj je prišla na vrsto pa druga prvakinja: Karla Makorič iz Prapotnega, ki je stara komaj 44 let in je rodila 15 otrok. Prav te dni je namreč žena povila dvojčke, deklico in dečka, preje pa je rodila v 22 letih zakona še 13 zdravih otrok. Njen mož Rino Mangagnato je star 46 let. Žena, kakor tudi otroka, ki tehtata vsak po 3,150 kg, so zdravi.

Nesreča pri delu

Sestnajstletna Margherita Cencic in Oborče se je pri delu tako nesrečno spotaknila, da si je zlomila palec desne noge in so jo morali zaradi tega peljati v čedadsko bolnico. Ozdravila bo v treh tednih.

Iz Rezjanske doline

Zupnik iz Ravence premeščen

Zupnik Antonio Pagnutti je bil po 15 letih službovanja v Ravenci premeščen v furlansko vas Manzano. Ta vest je prišla nepričakovano in zato je toliko bolj prizadelo vernike, kajti g. Pagnutti je bil zelo priljubljen po vsej Rezjanski dolini, ker je storil dosti dobrega za ljudstvo.

Nenavadni emigranti

Pretekli teden je Di Lenardo Giovanni ujet v Sv. Juriju, kjer ima postavljen svojo ptičnico, dva čižka (lukerina), ki sta imela na nožici aluminijasto rincico, na njej pa slediči napis: Ljubljana S. 8646, na drugi pa N. Museum Praha n. 144109. Še preje pa je Di Lenardo ujet drugega čižka, ki je prišel iz Moskve.

Razpadajoče hiše je treba dobro podpreti, ker so nevarne in takih je v Beneški Sloveniji na stotine

SOVODNJE

Župnik iz Trčmuna žrtev prometne nesreče

Vso Sovodenjsko dolino je zelo pretresla žalostna vest, da je dne 29. t.m. tragično preminul kot žrtev prometne nesreče trčmunski župnik gospod Ferruccio Geretti. Bil je v Vidmu s svojim avtomobilom in ga je tam v bližini ulice Planis zadel ob stran nek vojaški kamyon in ga hudo ranil v glavo in prizadel še več drugih poškodb. Tačko so ga prepeljali v videmsko bolnico, kjer je pa kljub velikemu pričadevanju zdravnikov izdihnil že pol ure kasneje.

Gospod Ferruccio Geretti je bil star komaj 45 let in je bil doma iz Reane del Roiale. V Trčmuni je prišel za župnika še 1959. leta in je bil zelo priljubljen med vsemi, ker je bil izredno dobrega srca in je pomagal v stiski komur je le mogo. Vsem bo zato ostal v svetlem spominu.

Fojda

Uredili bodo več cest

Očinski svet, ki se je sestal pretekli teden, je med drugim razpravljal o prispevku, ki ga bodo dali Športni zvezzi v Fojdi in Nogometnemu združenju v Čampeju in o pravilu cest, za kar bodo prosili za dejelni prispevek. Zgradili bodo tudi kanalizacijo v Podcerkvi (Valle) in izpopolnili ono v Fojdi. Sprejeli so nato tudi načrt za asfaltiranje ceste, ki vodi iz Ronk v Krosado. Seja se je zaključila s sprejetjem ostavki, ki jih bo podal občinski spletovalec Ettore Tracogna.

Nima sreča na domačih tleh

Luciano Guyon iz Čampeja zares nima sreča, ko pride domov iz Švicarske na dopust. Pretekli teden je padel z motociklom, ko se je peljal s svojim bratracem po cesti, ki vodi v Fojdo in se pri padcu precej močno udaril v glavo. Tudi lansko leto, ko je prišel domov na počitnice, je padel z motociklom in si zlomil nogo. Pravijo, da gre v tretje rado, a mi mu želimo, da bi se to ne zgodilo in zato mu priporočamo, naj bo pri vožnji bolj previden.

Izpod Kolovrata

Tečaj za kmete

V Klodiču se je pretekli teden pričel tečaj za kmete. Vpisalo se jih je vsega skupaj 25 iz raznih vasi grmeške občine. Ob koncu tečaja bodo kmety, to so večina mladinci, dobili diplomo.

Nesreča ne počiva

V bolnico so morali peljati 56 letnega Gusa Franca, ker ga je v gostilni eden od pivcev med prepričom udaril s steklenico po glavi in mu prizadel hudo rano. Ozdravil bo v dveh tednih.

V bolnico je moral tudi 18 letni Valentin Trušnjak, ker je padel po spolzki cesti z motociklom in dobil več poškodb po glavi in drugih delih telesa. Ozdravil bo v 15 dneh.

Tavorjana

Avtobus bo vozil do Mažerol

Zadnjič smo poročali, da se je zvedelo, da ljudje in Mažerol pripravljajo protestno manifestacijo, če ne bodo na drug način rešili vprašanja avtobusne povezave z dolino, danes pa moremo povedati, da se je vse dobro izteklo. Avtobus podjetje Collavini bo podaljšalo pogo do Mažerol in tako bo odslej tudi ta zakotna slovenska hribovska vasica direktno poveza-

na po avtobusu z Vidmom in Čedadom. To bo posebno prišlo prav študentom in delavcem, ki so zaposleni v teh krajih.

Fantiček iz Mažerol se je obstrelil Pretekli teden so morali peljati v čedadsko bolnico 13 letnega Lida Camugnera, ker se je obstrelil z zračno puško. Strel je zadel namesto tarče fantičeve roko in mu je prizadel hudo rano. Ozdravil bo v dveh tednih.

Plemenska živila za mažerolski zadružni hlev

Pred dnevi je dejelno prisednilo za kmetijstvo izročilo zadružnemu hlevu v Mažerolah 36 glav plemenske živiline. Ob tej priložnosti so obiskali Mažerole dejelni prisednik za kmetijstvo adv. Antonio Comelli, direktor Ustanove za hribovsko gospodarstvo dr. Cragolini ter tehniki in funkcionarji dejavnosti Furlanije-Julijnske krajine.

SE DRUGE KRATKE NOVICE

SREDNJE - Sklenjeno je bilo, da ozemlje občine Srednje postane gojitveno lovišče in da zaradi tega ne bodo mogli hoditi sem na lov tisti, ki niso člani te lovskih sekocij.

FOJDA - Pred nedavnim so ustavili v Fojdi turistično društvo in so že imenovali tudi vodstvo. Predsednik društva je rag. Enzo Ursella.

LANDAR - Letos je obiskalo Landarsko jamo izredno dosti ljudi tudi iz sosednjih držav. Sklenjeno je bilo, da bodo zato zgradili cesto do stopnic, ki vodijo k jami.

TANAMEJA - Zvedelo se je, da bodo v Tanameji zgradili turistično naselje, ki bo služilo za kolonije videmskih šolskih otrok v poletnih mesecih.

BREG - Sliši se praviti, da bodo v prihodnjem letu izgradili zadnji del ceste, ki bo vezala Breg z Podbrdom in Tersko dolino. Dežela je v ta namen že nakazala potrebna sredstva.

PREŠNJE - Smrtno se je ponesrečil 21 letni Mario Sabbadini. Padel je z motociklom in si pretolkel lobanje. Zapušča ženo in dva malo otroka. Ta nesreča je vzbudila veliko žalost po vsej Nadiški dolini.

GORJANI - Župan Baiano je skušal z župniki iz Sv. Helene, Sv. Jurija in Flipana odprl nabiralno akcijo za pomoč poplavljencem. Do sedaj so zbrali že 77.500 lir.

ROBEDIŠČE - S prvim decembrom bodo zaprli za letos dva obmejna prehoda druge kategorije, ki sta služila samo metnikom dvolaške izkaznice in sicer obmejni prehod v Robediščih in Most Klinac. Ta dva obmejna prehoda bodo zopet odprti 1. marca prihodnjega leta.

TAVORJANA - Krava, last kmete Ermenegilda Fantinija, je pred dnevi rodila kar tri krepke teličke. Taki primeri so v naših krajih zelo redki, morda je ta celo edinstven.

PODBONESEC - Po kratki bolezni je umrl 59 letni Secondo Qualizza. Bil je zelo poznan po vsej podboneški okolici, ker je bil občinski uradnik. Njegovega pogreba se je udeležila velika množica ljudi, saj je bil rajnki zelo priljubljen med vsemi.

ZONE E PROBLEMI DA NON TRASCURARE

Sguardo all'alta valle del Torre

Itinerario piacevole e suggestivo ma non quando la neve fa muraglia e isola le borgate - È tempo di fare qualcosa di più concreto per favorire lo sviluppo turistico - Perchè a Musi, alle sorgenti del Torre, non si dà vita a un complesso alberghiero?

Novembre 1966 - In questi giorni abbiamo risalito ben volentieri la alta Valle del Torre, un territorio, se si vuole, vario e pittoresco che sa offrire brividi di emozione ma non consigliabile durante il periodo invernale.

E', infatti, quasi impossibile, e si può dire anche tremendo, vivere da quelle parti quando i gelidi rigori si fanno più acuti e l'abbondanza della neve tutto blocca e sommerge creando un ambiente pressoché di sgomento e di pericolo.

Così, quando più massiccia e più incombente è la coltre di neve, i poveri abitanti dell'alta Val Torre sono costretti a vivere press'a poco come nel medio evo. In passato, infatti, più volte questi abitanti si videro costretti a vivere isolati dal mondo, continuamente esposti al pericolo di venire aggrediti e sepolti dalle valanghe; e, sempre si può dire, con la caduta della prima neve, dall'abitato di Pradielis, fin verso Musi, Passo di Tanamea e oltre Uccea la strada rimane talvolta bloccata.

A volte la neve al Passo di Tanamea raggiunge un livello superiore ai tre metri, una massa, cioè, sufficiente a tener bloccate le popolazioni, salvo massicci interventi di emergenza appoggiati da elicotteri.

L'isolamento degli abitanti non di rado si accentua e si aggrava per la mancanza di un medico, di una levatrice, di un prete; e ciò all'infuori delle necessità permanenti quali possono essere la luce elettrica, l'acquedotto e altro.

Più di una volta, verso i primi di aprile, l'autorità militare ha dovuto inviare dei reparti alpini allenati per procedere allo sgombero della strada e dar modo così ai valligiani di scendere finalmente a valle.

L'ultimo collegamento, dopo l'allarme dato a mezzo radio dall'esiguo presidio locale dei finanzieri, è stato possibile soltanto dalla coraggiosa fraterna collaborazione delle Guardie di Finanza che a marce forzate e superando terribili difficoltà con l'aggravio delle slitte dei rifornimenti, hanno raggiunto le popolazioni assediate che non mancarono di esprimere il loro giubilo e la loro riconoscenza.

La strada che da Vedronza sale a Uccea, ora valico di prima categoria con buon vantaggio di Uccea stessa e dell'omonima valle, è in realtà più che accettabile in quanto, oltreché piacevolmente divertente, è asfaltata.

Tra la borgata di Musi e Uccea vi è il Passo di Tanamea al cui culmine esiste soltanto un modesto fabbricato adibito ad abitazione e osteria. La strada nella zona si snoda in un fiabesco quadro boschivo. Infatti al di qua e al di là di essa premono quasi in continuità pianette di medio e alto fusto e vegetazione varia.

Ma allora che cosa è che manca a Uccea?

Manca, ci sembra — specie ora che funziona, come abbiamo accennato, il valico di prima categoria — il necessario interessamento tendente a predisporre i mezzi tecnici più idonei, a cominciare dai potenti spazzaneve, per impedire che durante il periodo invernale, ossia durante la cattiva stagione, il paese rimanga isolato.

Quindi non solo intervento valido e massiccio, ma intervento tempestivo sia per liberare la strada quando la neve comincia a dare fastidio sia per tenerla continuamente sgombra.

Qui è il caso di avvertire che chi intende da Resia, e più precisamente dalla frazione di Oseacco che è la più grossa del Comune ed è sita a sud del fiume Resia che taglia in due l'omonima valle, recarsi a Uccea oppure da Uccea intende recarsi a Oseacco, non ha di meglio che servirsi di un comune sentiero

— che ben sarebbe desiderabile e soprattutto utile sistemare sia pure alla meno peggio in considerazione delle molte indiscusse difficoltà d'ordine naturale — percorribile, a piedi naturalmente e con fatica e pericolo, soltanto nei mesi caldi. E ci si impiega non meno di sei-sette ore in quanto è da superare il crinale del Musi. Più di qualcuno, che d'inverno tentò di avventurarsi per quel sentiero, morì sfinito o assiderato.

Tuttavia, circa la catena del Musi, che fa da barriera all'alta Valle del Torre, perché non si potrebbe trovare il modo di valorizzarla ai fini turistici? Naturalmente bisognerebbe partire con il creare un conveniente dispositivo viario, sia pure a scartamento ridotto là dove le difficoltà naturali risultano eccessive, onde permettere ai turisti, specie a quelli di piccolo cabotaggio che sono poi i meno dotati economicamente, di confluire nella zona, anche a piedi, senza eccessive difficoltà e naturalmente da più direzioni.

E con la rete viaria nasce il problema di attrezzare una località che costituisca motivo di richiamo per i forestieri, anche lontani.

Ecco: la località, per intanto, da sfruttare potrebbe essere benissimo il paesino di Musi sito quasi ai piedi della omonima catena di monti.

A Torreano si è votato

Risultato di parità tra le due liste di minoranza

Nelle elezioni amministrative svoltesi domenica 27 corrente a Torreano di Cividale per il rinnovo del Consiglio comunale e alle quali è risultata assente la grande massa degli emigranti, si sono avuti i seguenti risultati:

Democrazia Cristiana voti 771; Autonomia e Rinascita voti 247; Partito Socialista Unificato (PSI e PSDI) voti 247.

Pertanto, trattandosi di elezioni a sistema maggioritario e minoritario e non a sistema proporzionale in quanto Torreano di Cividale è Comune con meno di cinquemila abitanti, la maggioranza (12 consiglieri) spetta alla lista della Democrazia Cristiana e la minoranza (3 consiglieri) alla lista del Partito Socialista Unificato per il maggior numero di preferenze ottenute.

La lista di Autonomia e Rinascita pur avendo ottenuto il medesimo

Ma quali attrattive, ci si chiedrà, presenta in partenza questo paesino? Un momento. A parte l'aria saluberrima, giusta quella che ci vuole per rimettere in sesto i polmoni e l'intero fisico logorato dal quotidiano lavoro, i meravigliosi panorami e le corroboranti, seppure a volte faticose, escursioni in direzione diverse, vi sono le sorgenti di un fiume: quelle del Torre e che dà il nome alla valle che quasi accarezza con le sue acque ciacchierine e limpide.

Le acque sgorgano a sud del paesino, ed è appunto nei pressi delle sorgenti che vi è possibilità di edificare alberghi e tutto ciò che può conferire a creare una vera e propria stazione climatica montana attrezzabile anche per venire incontro alle esigenze degli sportivi innamorati della montagna e delle competizioni sciatorie.

Tale stazione climatica in certo qual modo può costituire senz'altro, anche a detta di tecnici qualificati, il segreto per dare vita e creare benessere all'intero territorio dell'alta Valle del Torre le cui popolazioni sono di per sé già preoccupate sia per i redditi insufficienti che per la mancanza di fonti di lavoro: due fattori che stanno alla base di uno popolamento che continua e che tiene in allarme coloro che rimangono.

numero di voti della lista del Partito Socialista Unificato non è stata considerata appunto a causa del minor quoziente di voti preferenziali il quale del resto è risultato minimo.

Da ricordare che in quest'ultima consultazione elettorale amministrativa il numero complessivo dei consiglieri da eleggere era di 15 anziché di 20, e ciò in conseguenza del sensibile calo della popolazione residente dovuto al forte flusso emigratorio che purtroppo sembra continuare.

Ad ogni modo tra gli eletti della lista della D.C. figurano Mirella Macorig e Basilio Spelat cui ci auguriamo vengano assegnati posti di responsabilità (assessorati effettivi o anche di supplenza) dai quali sia loro reso possibile svolgere opera attiva e proficua, in particolare, a favore della popolazione povera di parlata slovena.

Savogna vanta un territorio ricco di attrattive naturali. Il Comune è in movimento perché il «Villaggio Turistico» sul Matajur diventi rapidamente una palpante realtà allo scopo di favorire al massimo l'attività sportiva degli appassionati della montagna

Le grandi figure della poesia slovena

OTON ŽUPANČIČ

Salvini lo ricorda in "Epoca",

LA BARCHETTA

*Naviga, naviga, barchetta d'argento,
sul mare verde;
sulla barchetta siedono i giovani,
tre teneri giovani.*

*I tre giovani un canto mi cantano,
un canto bellissimo:
«Naviga, naviga, barchetta d'ar-*

gento,

*sul mare verde!
Oltre il mare, oltre il mare verde,
sono campi d'oro;
di là dai campi, di là dai prati,
son fitte foreste.*

*Noi tre giovani, tre teneri giovani,
non abbiamo né casa
né sposa. Le nostre case
sono laggiù, di là di là dal mare».*

DI SERA

*Sì lieve, sì calmo
è il tramonto
che già vi scorgo le stelle;
sulla cupola nera
per l'oscuro città
di luci s'empie l'arco silente.*

*Poi due colombe,
tra i cieli, l'acqua
recarono con piume splendenti.
Già troppo tremasti;
cosa più brami, cuore:
ancora
felicità?*

**DA ROMA
A MONTREAL**

*con coincidenze immediate
per le maggiori città
del*

**CA
NA
DA**

*voli diretti trisettimanali
tariffe ridotte per emigranti*

MARICA

*Era il tuo sguardo muto
e grande, di chi molto vede:
quasi un sospiro
cui la gente offende.*

*Così guarda chi vive
perché viver bisogna;
e sa che non conforta
né la gente, né il cielo.*

MALINCONIA

*Tra i fiori che non crebbero da noi
vidi muta figura, quasi in ombra.
Come me non vedesse, ed io non
lei, e fra noi l'aria si riempia di sogni.
Quale non visto arcobaleno, un
ponte
fra me e lei si drizzo, perché il
segreto
di lei movesse lieve sino a me,
come un'angoscia, con la testa chi-*

*na.
Nell'anfora bevanda ella recava
che nel cuore versò l'ardente bra-
ce.
Allora mi sovvenne - non da molto
fremeva il vento fra tombe lon-
tane.*

**VOLATE
Canadian Pacific**